L. A. GEELHOED
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. június 29. [1]

I – Bevezetés

1. A jelen ügy azon előzetes döntéshozatal iránti kérelemre vonatkozik, amelyben a Tribunal Supremo (Spanyolország) két kérdést terjeszt elő az EK 81. cikk értelmezésére vonatkozóan, egy, a pénzügyi és hitelintézmények számára fizetés ellenében hozzáférhető, spanyolországi hitel-nyilvántartási rendszernek e cikkel való összeegyeztethetőségére vonatkozó vizsgálat keretében.

2. A kérdések lényegében arra irányulnak, hogy az ilyen nyilvántartás az EK 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e, és adott esetben a tagállam hatóságai által engedélyezhető-e e cikk (3) bekezdésének értelmében, amely esetben a hangsúly a második feltételen van (a fogyasztóknak az előnyből való méltányos részesedésén).

3. E kérdések az ASNEF-EQUIFAX, Servicios de Información sobre Solvencia y Crédito SL társaság (a továbbiakban: ASNEF-EQUIFAX) által, az Audiencia nacionalnak, a nyilvántartás spanyol jog alapján való engedélyezését megsemmisítő, 2001. november 28-i ítélete ellen benyújtott, az ítélet hatályon kívül helyezését kérő fellebbezést elbíráló eljárás keretében merültek fel.

II – Jogi háttér

A – *A közösségi jog*

4. Az 1/2003/EK rendelet [2] negyedik preambulumbekezdése értelmében a rendelet célja, hogy a tagállamok versenyhatóságai és bíróságai ne csak az Európai Közösségek Bíróságának ítélkezési gyakorlata alapján közvetlenül alkalmazandó EK 81. cikk (1) bekezdését,

1 – Eredeti nyelv: francia.

2 – A Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet 2. kötet, 205. o.).

valamint az EK 82. cikket, hanem az EK 81. cikk (3) bekezdését is jogosultak legyenek alkalmazni.

5. E rendelet 3. cikkének (1) és (2) bekezdése kimondja:

„(1) Ha a tagállamok versenyhatóságai vagy a nemzeti bíróságok a Szerződés 81. cikkének (1) bekezdése szerinti megállapodásokra, vállalkozások társulásainak döntéseire vagy összehangolt magatartásokra, amelyek e rendelkezés értelmében befolyásolhatják a tagállamok közötti kereskedelmet, a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, akkor az ilyen megállapodásokra, döntésekre vagy összehangolt magatartásokra a Szerződés 81. cikkét is alkalmazniuk kell. [...].

(2) A nemzeti versenyjog alkalmazása nem vezethet az olyan megállapodásoknak, vállalkozások társulásai döntéseinek vagy összehangolt magatartásoknak a tilalmához, amelyek ugyan befolyásolhatják a tagállamok közötti kereskedelmet, viszont a Szerződés 81. cikke (1) bekezdésének értelmében nem korlátozzák a versenyt, vagy amelyek megfelelnek a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésében foglalt feltételeknek, illetve amelyek valamelyik, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló rendelet hatálya alá tartoznak. E rendelet alapján a tagállamok nem akadályozhatók meg abban, hogy a saját területükön szigorúbb nemzeti jogszabályokat alkalmazzanak a vállalkozások által folytatott egyoldalú magatartás tilalmára vagy szankcionálására."

B – *A nemzeti jog*

6. A spanyol versenyjogot alapvetően az 1989. július 17-i ley 16/1989 de Defensa de la Competencia (a verseny védelméről szóló törvény; a továbbiakban: LDC) szabályozza. Az LDC 1. és 3. cikkének szövege lényegében, gyakorlatilag megegyezik az EK 81. cikke (1) és (3) bekezdésének szövegével.

7. Az LDC 4. cikkének (1) bekezdése szerint a Tribunal de Defensa de la Competencia (versenybíróság) a 3. cikkében meghatározott esetekben és feltételek teljesülése mellett engedélyezheti az 1. cikk szerinti megállapodásokat, határozatokat, ajánlásokat és magatartásokat.

III – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

8. A kérdést előterjesztő bíróság a következők szerint írja le az alapeljárás körülményeit.

9. 1998. május 21-én az ASNEF-EQUIFAX, amelynek tagi minőségében részese az Asociación Nacional de Entidades Financieras (pénzügyi intézmények nemzeti szövetsége), az LDC 4. cikke alapján egy, az ASNEF-EQUIFAX által vezetendő hitelnyilvántartás (a továbbiakban: a javasolt hitelnyilvántartás) engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő.

10. E javasolt nyilvántartás „célja a kölcsönés hitelnyújtás területén tevékenykedő intézmények által viselt kockázatokkal kapcsolatos adatok automatikus feldolgozása révén a hitelképességre és hitelre vonatkozó információs szolgáltatás nyújtása". A nyilvántartásban foglalt információk a 3/1995 körlevélben tartalmazottakhoz nagyon hasonlóak, amely a spanyol központi bank által irányított Central de Información de Riesgos-t (a kockázatokra vonatkozó információk központi nyilvántartása, a továbbiakban: CIR) szabályozza, amelyhez a pénzügyi intézmények már most hozzáférhetnek Spanyolországban. A kérdéses információk az adósok személyazonosságára és gazdasági tevékenységére, valamint olyan különleges körülményekre vonatkoznak, mint a csőd vagy a fizetésképtelenség.

11. A Servicio de Defensa de la Competencia (a Gazdasági és Pénzügyminisztériumhoz tartozó versenyvédelmi közigazgatási szerv) negatív véleménye ellenére, a Tribunal de Defensa de la Competencia 1999. november 3-án öt év időtartamra engedélyezte a javasolt nyilvántartást a következő kifejezett feltételekkel: minden pénzügyi intézmény számára diszkriminációmentesen hozzáférhető a megfelelő összeg megfizetése mellett; nem ad ki az abban tartalmazott hitelezőkre vonatkozó információkat.

12. Az Audiencia Nacional 2001. november 28-i ítéletével helyt adott az Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (a banki szolgáltatások használóinak szövetsége; a továbbiakban: AUSBANC) által, a Tribunal de Defensa de la Competencia határozata ellen benyújtott megsemmisítés iránti keresetnek. Álláspontja szerint a javasolt nyilvántartás – tekintettel arra, hogy az korlátozza a szabad versenyt – az LDC 1. cikke szerinti tilalom hatálya alá esik, és az nem engedélyezhető az LDC 3. cikkének rendelkezései alapján, mivel az alkalmazásukhoz szükséges feltételek nem teljesülnek. Ez a bíróság nemcsak a spanyol jogra, hanem a közösségi jogra, különösen a John Deere ügyben hozott ítéletre is hivatkozott [3].

13. Az ASNEF-EQUIFAX, amely nem értett egyet e határozattal, az ítélet hatályon kívül helyezését kérő fellebbezést nyújtott be ellene a Tribunal Supremóhoz.

3 – A C-7/95. P. sz., Deere kontra Bizottság ügyben 1998. május 28-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-3111. o.). Az Audiencia Nacional különösen az ítélet 5., 10., 88. és 123. pontjára hivatkozott.

14. Miután a Tribunal Supremo úgy ítélte meg, hogy a jogvita a közösségi jog értelmezésére vonatkozó kérdéseket vet fel, a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„A) Összeegyeztethetők-e a közös piaccal az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében a pénzügyi intézmények ügyfeleinek hitelképességével és mulasztásaival kapcsolatos információk cseréjére irányuló megállapodások, ha azok hatással vannak az Unió pénzügyi politikáira és a hitelek közös piacára, és ha korlátozzák a versenyt a pénzügyi intézmények és hitelintézetek ágazatában?

B) Engedélyezhet-e valamely tagállam a versenyhatóságai útján az EK 81. cikk (3) bekezdése értelmében a pénzügyi intézmények közötti, az információknak az ügyfelek hiteleit érintő nyilvántartás létrehozása révén történő cseréjére vonatkozó megállapodásokat azzal az indokkal, hogy a pénzügyi szolgáltatások fogyasztóit és használóit e nyilvántartások létrehozása révén előnyös hatások érhetik?"

15. Az ASNEF-EQUIFAX, az AUSBANC, a lengyel kormány, valamint a Bizottság írásbeli észrevételeket nyújtott be. 2006. április 26-án tárgyalás tartására került sor.

IV – Értékelés

A – *Az elfogadhatóságról*

16. Az elfogadhatóságot illetően kétfajta kérdés merült fel:

– a nemzeti jog alkalmazásáról van-e szó (a Bizottság által felvetett kérdés);

– nem megállapítható a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége (az AUSBANC által felvetett kérdés).

17. A Bizottság azzal érvel, hogy a Tribunal de Defensa de la Competencia határozata nem az EK 81. cikken alapul, hanem a spanyol jog megfelelő rendelkezésein (az LDC 1. és 3. cikkén), amely felveti jelen kérelem elfogadhatóságának kérdését. E tekintetben a Bizottság, emlékeztetve, hogy jelen kérelmet egy hatályon kívül helyezésre

irányuló eljárás keretében terjesztették elő, kétségbe vonja, hogy a Tribunal Supremo alkalmazhatná azokat a rendelkezéseket, amelyeket az alsóbb szintű bíróságok (sem a Tribunal de Defensa de la Competencia, sem az Audiencia nacional) nem alkalmaztak határozatukban.

18. A Bizottság megjegyzi, hogy jóllehet a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában megerősíti, hogy az EK 81. cikk alkalmazandó ebben az ügyben, nem magyarázza meg, hogy miért. Pontosabban a Bizottság megjegyzi, hogy:

– vagy a nemzeti jogot kell hasonlóan értelmezni (mint a Leur–Bloem-ügyben [4]); a Bizottság úgy értékeli, hogy jelen ügyben nem ez a helyzet;

– vagy az EK 81. cikk semmilyen szerepet nem játszik az ügyben, és akkor az adott értelmezésnek nem lenne jelentősége a kérdést előterjesztő bíróság számára (mint a Kleinwort Benson ügyben [5]); ebben az esetben a Bíróságnak nem lenne hatásköre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elbírálására;

– vagy, még ha az EK 81. cikk nem alkalmazandó is közvetlenül jelen ügyben, az értelmezés szükséges lehet a közösségi jognak a nemzeti joggal szembeni elsőbbsége tiszteletben tartása érdekében.

19. Ami ez utóbbi lehetőséget illeti, a Bizottság hangsúlyozza, hogy egy 2001-ben elfogadott határozat jogszerűségét kell megítélni, azaz olyan időpontban, amikor az 1/2003/EK rendeletből eredő kötelezettség még nem volt hatályban.

20. A tárgyra vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlat fényében, véleményem szerint ezen előzetes döntéshozatali kérelmet elfogadhatónak kell tekinteni. Az ítélkezési gyakorlat alapján a Bíróságnak fő szabály szerint el kell bírálnia az ügyet, amennyiben az előterjesztett kérdések a közösségi jog értelmezésére vonatkoznak, és csak akkor utasíthatja el azt, ha a kért értelmezés nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, és a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek a kérdések megválaszolásához [6].

4 – A C-28/95. sz. ügyben 1997. július 17-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-4161. o.).

5 – A C-346/93. sz. ügyben 1995. március 28-án hozott ítélet (EBHT 1995., I-615. o.).

6 – Lásd a C-344/04. sz. IATA-ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-403. o.) 24. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot. Lásd szintén a C-7/97. sz. Bronner-ügyben 1998. november 26-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-7791. o.) 16. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

21. Egyértelmű, hogy jelen ügyben ezek, az értelmezésre irányuló előzetes döntéshozatali kérelem elfogadhatatlanná nyilvánításához vezető indokok nem állnak fenn.

22. Először, az előzetes döntéshozatalról szóló végzésből az következik, hogy a Tribunal Supremo véleménye szerint az „[Audiencia Nacional] ítélete az [LDC] 1. és 3. cikkén, valamint az Európai Gazdasági Közösséget [létrehozó] szerződés korábbi – a Bíróság ítélkezési gyakorlata által értelmezett – 85. cikkén alapul [...]".

23. Továbbá a Tribunal Supremo leszögezte, hogy a nemzeti és a közösségi bíróságok közötti együttműködési kötelezettséget kifejező előzetes döntéshozatal iránti kérelem, az egymásnak ellentmondó vagy eltérő értelmezések elkerülését célozza.

24. Következésképpen, még ha vitatható is, hogy az Audiencia Nacional a határozatát az EK 81. cikkre alapozta (kizárólag azért hivatkozva a közösségi ítélkezési gyakorlatra, hogy az LDC hasonló tartalmú rendelkezéseit értelmezze), az előzetes döntéshozatali kérelem elfogadható.

25. Másodszor, ami a kasszációs bíróságok funkcióját illeti, ahogy azt már a Manfredi-ügyben [7] előterjesztett indítványomban említettem, nem a Bíróság feladata határozni arról a kérdésről, hogy a kérdést előterjesztő bíróság túlterjeszkedett-e a kereseten, és azt milyen mértékben tette, ahogy azt a Bizottság javasolni látszik.

26. Ami az 1/2003/EK rendelet (időbeli alkalmazásának kérdését) illeti, egyértelmű, hogy van különbség - leginkább ugyan csekély jelentőségű - az e rendelet hatálybalépését megelőző és azt követő jogi helyzet között.

27. Az első különbség az, hogy a nemzeti hatóságok és bíróságok e hatálybalépés óta jogosultak az EK 81. cikket teljes egészében alkalmazni.

28. A második különbség, amelyre ebben az összefüggésben utalni kell, az, hogy a közösségi jog alkalmazásának lehetősége kötelezettséggé alakult át (ha a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének kritériuma teljesül). Amennyiben ezért az EK 81. cikk és EK 82. cikk alkalmazásának feltételei teljesülnek, a nemzeti hatóságok és bíróságok kötelesek e rendelkezéseket alkalmazni az előttük folyó eljárásban. E rendelet hatályba-

7 – A Bíróság előtt folyamatban lévő, C-295/04, C-296/04, C-297/04 és C-298/04. sz., Manfredi és társai egyesített ügyekben 2006. január 26-án ismertetett indítvány (az EBHT-ban még nem tették közz 25. pontja.

lépése előtt egy esetleges összeütközést a közösségi és a nemzeti jog párhuzamos alkalmazása esetén a közösségi jog elsőbbségének elvével kellett feloldani. [8] Az 1/2003/EK rendelet jelenleg egy kifejezettebb konvergencia szabályt tartalmaz. A 3. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben a megállapodásokat, döntéseket és összehangolt magatartásokat a 81. cikk nem tiltja, akkor a tagállamok versenyjoga sem tilthatja azokat.

29. Igaz, hogy amikor a Tribunal de Defensa de la Competencia és az Audiencia Nacional meghozták határozataikat, az 1/2003/EK rendelet még nem volt alkalmazandó. Mindazonáltal a jelenlegi helyzetet e norma rendezi: valójában a meghozandó határozatnak a javasolt nyilvántartás működésére lesz hatása, vagy azért, mert a nyilvántartás létrehozása megtörtént (ebben az esetben hasznos azt tudni, hogy a 81. cikk akadályt állít-e ezzel szemben, vagy sem), vagy azért, mert a létrehozását a határozatra várva elhalasztották (amennyiben a 81. cikk nem állít akadályt, akkor meg lehet valósítani). [9]

30. Végül az AUSBANC állításai, amelyek szerint a javasolt nyilvántartásnak nincs érzékelhető hatása a tagállamok közötti kereskedelemre, magának az EK 81. cikknek az alkalmazhatóságára vonatkoznak olyan tényállás esetén, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi. Mivel ez a nemzeti bíróság feladata, nem relevánsak a Bíróság elé terjesztett kérdések elfogadhatóságának vizsgálata tekintetében. [10]

B – *Az ügy érdeméről*

Az első kérdés

31. Az első kérdés arra vonatkozik, hogy valamely hitelintézetek közötti, információk cseréjére irányuló rendszer az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértését jelenti-e, vagy sem.

32. Az EK 81. cikk alkalmazásának feltételei a következők: (1) a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége és (2) a verseny korlátozása.

33. Ami a tagállamok közötti kereskedelem érintettségét illeti, igaz – amint azt a Bizottság is megjegyezte –, hogy az előzetes

8 – Lásd a 14/68. sz. Wilhelm-ügyben 1969. február 13-án hozott ítéletet (EBHT 1969., 1. o.).

9 – Nincs pontos tudomásom arról, hogy a nyilvántartás már működik-e, vagy sem.

10 – Lásd a 6. sz. lábjegyzetben hivatkozott Bronner-ügyben hozott ítélet 21. pontját.

döntéshozatalra utaló határozatban nem kerül részletesen kifejtésre, hogy a javasolt nyilvántartás mennyiben lenne alkalmas arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre hatást gyakoroljon. Álláspontom szerint egyértelmű, hogy a kérdést előterjesztő bíróság hallgatólagosan azon a véleményen van, hogy ez a feltétel teljesül, nemcsak azért, mert a kérdéseit a második feltételre összpontosítja, hanem azért is, mert az előterjesztett kérdéseinek megfogalmazása ezen értelmezést támasztja alá. Tekintettel arra, hogy a) a javasolt nyilvántartást úgy tűnik, hogy Spanyolország egész területén alkalmazni kívánják, és hogy b) a pénzügyi szektor egyre inkább határokon átnyúlóan működik, számomra úgy tűnik, hogy e feltétel teljes mértékben teljesül. Akárhogy is, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak meghatározása, hogy ez ténylegesen így van-e.

34. Ebben a tekintetben a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy elegendő annak megállapítása, hogy a megállapodás hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre [11]. Az is az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének feltétele teljesül, ha az objektív jogi és ténybeli elemek összessége kellő valószínűséggel arra enged következtetni, hogy közvetlen vagy közvetett, tényleges vagy potenciális hatást gyakorol a tagállamok közötti kereskedelmi kapcsolatra [12]. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem jelöli meg pontosan az állítólagos megállapodás terjedelmét, területi és személyi hatályát. Mindazonáltal feltételezhetjük, hogy a javasolt nyilvántartásban való részvétel nyitva áll valamennyi, a spanyol piacon aktív hitelintézet számára, függetlenül a letelepedésük helyétől [13]. Mindenesetre az szintén az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy egyedül az a körülmény, hogy valamely vállalkozások közötti megállapodás kizárólag egyetlen tagállamban található szereplőket érint, nem jelenti azt, hogy ne lenne alkalmas a Közösségen belüli kereskedelmet befolyásolni [14] Sőt, a Bíróság több alkalommal emlékeztetett arra, hogy valamely, a tagállam egész területére kiterjedő megállapodás természetéből adódóan azzal a hatással jár, hogy megszilárdítja a kereskedelem nemzeti jellegű töredezettségét, megakadályozva ezáltal a Szerződés által szándékozott gazdasági összefonódást is [15].

35. Ami a második „feltételt" illeti, ahhoz, hogy valamely megállapodás vagy összehangolt magatartás ellentétes legyen az EK 81. cikk (1) bekezdésével, szükséges, hogy annak „célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny akadályozása, korlátozása vagy torzítása" legyen. Elsősorban tehát azt kell megállapítani, hogy a megállapodásnak vagy összehangolt magatartásnak versenyellenes célja van-e. Amennyiben ez az eset áll fenn, az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti tilalom alkalmazandó, függetlenül bármely hatástól. Ha a cél nem az, hogy korlátozza vagy torzítsa a versenyt, akkor szükséges elemzést végezni annak megállapítására, hogy eredményez-e ilyen hatást, vagy nem [16].

11 – Lásd a 19/77. sz., Miller kontra Bizottság ügyben 1978. február 1-jén hozott ítélet (EBHT 1978., 131. o.) 15. pontját.

12 – Lásd különösen az 5/69. sz. Völk-ügyben 1969. július 9-én hozott ítélet (EBHT 1969., 296. o.) 5. pontját; a 99/79. sz., Lancôme és Cosparfrance ügyben 1980. július 10-én hozott ítélet (EBHT 1980., 2511. o.) 23. pontját és a 42/84. sz., Remia és társai kontra Bizottság ügyben 1985. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1985., 2545. o.) 22. pontját.

13 – Ezt az ASNEF-EQUIFAX képviselője megerősítette a tárgyalás során.

14 – A 246/86. sz., Belasco kontra Bizottság ügyben 1989. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1989., 2117. o.).

15 – A C-309/99. sz. Wouters-ügyben 2002. február 19-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-1577. o., 95. pontja és a hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

16 – Lásd például az 56/65. sz., Société technique minière ügyben 1966. június 30-án hozott ítéletet (EBHT 1966., 337. o.) ; a 45/85. sz., Verband der Sachversicherer kontra Bizottság ügyben 1987. január 27-én hozott ítélet (EBHT 1987., 405. o.) 39. pontját és a C-234/89. sz. Delimitis-ügyben 1991. február 28-án hozott ítéletet (EBHT 1991., I-935. o.) 13. pontját.

36. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint annak megállapítása során, hogy valamely megállapodást tiltottnak kell-e tekinteni a versenyt hátrányosan befolyásoló hatása következtében, a versenyt azon valós keretek között kell vizsgálni, amelyek közt az a vitatott megállapodás hiányában megvalósulna. Egy ilyen értékelésnek számításba kell venni a megállapodásnak mind a tényleges, mind pedig a potenciális versenyre gyakorolt hatásait [17]. Ezenkívül valamely megállapodásnak a versenyszabályokkal való összeegyeztethetőségét nem lehet absztrakt módon értékelni. Az értékelést az ügy gazdasági és jogi összefüggéseiben kell elvégezni, számításba véve a termék vagy a szolgáltatás jellegét, valamint a piac szerkezetét és működésének valós feltételeit [18]. Mindazonáltal valamely megállapodás nem tartozik a 81. cikkben előírt tilalom hatálya alá, ha a piacot csak jelentéktelen mértékben érinti [19].

37. Továbbá fontos kiemelni, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdését átható alapelv a piaci szereplők magatartásának önállósága a piacon [20].

38. Ami konkrétabban az információcserét illeti, véleményem szerint hasznos azt pontosítani, hogy egy ilyen csere megvalósulhat megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés vagy összehangolt magatartás keretében. Az információcsere lehet járulékos, vagy lehet maga az elérendő cél is. Például valamely olyan, az árakra vonatkozó megállapodás esetén, ahol az információcsere járulékos, az önállóság korlátozása ebből az ármegállapodásból ered. Lehetséges azonban, hogy magának az információcserének is a versenyt megváltoztató hatása legyen.

39. Mindazonáltal az információcserére irányuló megállapodások automatikusan nem tiltottak, hanem csak bizonyos körülmények között.

40. Az információk versenytársak közötti cseréje és terjesztése, valamint egy átlátható piac megteremtése semleges vagy akár pozitív is lehet a piac versenyszerkezete szempontjából. Közismert, hogy a vállalkozások társulásai rendszeresen összegyűjtik az árakra, a teljesítményre, a kapacitásra és a beruházásokra vonatkozó információkat, hogy azokat tagjaikkal megosszák, akik felhasználhatják ezeket saját stratégiájuk megszervezése érdekében. Ahogy azt az ítélkezési gyakorlat megjegyzi, „a gazdasági szereplők közötti átláthatóság egy valóban versengő piacon hozzájárul a kínálati oldalon a verseny fokozásához [...]” [21].

17 – Lásd a fent hivatkozott Société technique minière és Delimitis ügyekben hozott ítéleteket.

18 – A C-399/93. sz., Oude Littikhuis és társai ügyben 1995. december 12-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4515. o.) 10. pontja és a C-250/92. sz. DLG-ügyben 1994. december 15-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-5641. o.) 31. pontja.

19 – A fenti 12. lábjegyzetben hivatkozott Völk-ügyben 1969. július 9-én hozott ítélet 7. pontja.

20 – Lásd például a fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott John Deere kontra Bizottság ítéletet 86. pontját, valamint a C-49/92. P. sz., Bizottság kontra Anic Partecipazioni ügyben 1999. július 8-án hozott ítéletet (EBHT 1999., I-4125. o.) 116. pontját.

21 – Az Elsőfokú Bíróság T-35/92. sz., John Deere kontra Bizottság ügyben 1994. október 27-én hozott ítéletének (EBHT 1994., II-957. o.) 51. pontja; a Bíróság 3. lábjegyzetben hivatkozott John Deere kontra Bizottság ügyben 1998. május 28-án hozott ítéletének, 88-90. pontja, valamint a C-194/99. P. sz., Thyssen Stahl kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-10821. o.) 84. pontja.

41. Magától értetődő, hogy az információcserének negatív hatásai is lehetnek. Általában a jogszerű és a jogszerűtlen információcsere közötti különbségtétel a következő elemektől függ: (1) a csere tárgyát képező információk jellege és tartalma (összesített vagy részletezett) és (2) az érintett piac szerkezete (oligopol vagy széttöredezett). A csere gyakorisága szintén jelentőséggel bír.

42. Ami az első elemet illeti, a statisztikai vagy múltbeli adatok cseréje általában kevésbé problémás, mint az aktuális vagy jövőbeli adatok cseréje. A piac összesített adatai fő szabály szerint jogszerűek azzal a feltétellel, hogy nem teszik lehetővé az azonosítást és valamely adott versenytárs kereskedelmi stratégiájának megismerését. A megválaszolandó kérdés, hogy az összesítés szintje lehetővé teszi-e a versenytársak stratégiájának megismerését, vagy nem, végül is a versenytársak számától függ. Mindazonáltal meg kell jegyezni, hogy minden egyes, a cserében részt vevő gazdasági szereplőnek független és önálló módon kell cselekednie.

43. Ami a piac szerkezetét illeti, egyértelmű, hogy egy oligopol piacon a vállalkozások nagyobb arányban igyekeznek egységesíteni magatartásukat. Az információcsere ebben az esetben megnövelheti az összejátszás valószínűségét. Ezért bizonyos információk cseréje jogszerűtlennek minősül egy oligopol, vagy még ha a szóban forgó piac nem is oligopol, erősen koncentrált piacon, és nem minősül annak egy valóban versengő (atomizált) piacon [22].

44. Jelen ügyben a felek a hitelt felvevők hitelképességére vonatkozó információk cseréjét vállalták.

45. Szeretném megjegyezni, hogy gyakorlatilag valamennyi országban létezik – ilyen vagy olyan módon – egy, a hitelekre vonatkozó információs rendszer, azaz egy közintézmény, magánjogi jogalany, vagy egy vegyes jogi jellegű intézmény által kezelt nyilvántartás. Egy ilyen nyilvántartás negatív jellegű adatokat (amelyben a különös kockázatot képviselő adósok szerepelnek: a rossz fizetők) és/vagy semleges vagy pozitív természetű adatokat tartalmaz (például valamennyi hitelkedvezményezett eladósodottsági szintjére vonatkozó információk). Valamely országnak egy ilyen rendszer felállítására vagy elősegítésére vonatkozó mögöttes indoka az, hogy a fogyasztók túlzott eladósodottságának megelőzését elősegítse, illetve hogy a hitelezők kockázatát korlátozza.

46. A javasolt nyilvántartás tartalmaz negatív adatokat (mint a nemfizetés) és pozitív adatokat (mint a hitelszámlák, kezességek, óvadékok és biztosítékok, lízingügyletek vagy

22 – A Thyssen Stahl kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (hivatkozás az előző lábjegyzetben) 86. pontja.

az aktívák időleges rendelkezésre bocsátása). Továbbá, már létezik egy információs nyilvántartás, amelyet a Spanyol Nemzeti Bank kezel. Úgy tűnik, hogy a két nyilvántartás többé-kevésbé ugyanazokat az adatokat tartalmazza, kivéve, hogy a javasolt nyilvántartás elektronikus nyilvántartás (azaz az információk átvitele elektronikus úton, tehát gyorsabban történik), valamint hogy kis hitelfelvevőkre vonatkozó adatokat is tartalmaz, mivel nincs alsó értékhatár.

47. Első ránézésre úgy tűnik, hogy a megállapodás (a javasolt nyilvántartás létrehozása) önmagában sem a hitelkérelmezők, sem a hitelezők piaci magatartásának önállóságát nem kívánja korlátozni. Tekintettel arra, hogy úgy tűnik, a nyilvántartásnak nem célja a verseny korlátozása, meg kell állapítani, hogy hatásában korlátozza vagy torzítja-e azt.

48. Ahogy azt fentebb jeleztem, információk egyéni felhasználásra történő megosztása nem minősül automatikusan versenyellenes hatású cselekménynek.

49. Ebben a kontextusban fontos hangsúlyozni, hogy a hitelező személyazonossága sem közvetlenül, sem közvetetten nem fedhető fel azoknak a vállalkozásoknak, amelyeknek hozzáférésük van a nyilvántartáshoz. Ellenkező esetben lehetséges lenne a versenytársak kereskedelmi helyzetének vagy stratégiájának megismerése. A Tribunal de Defensa de la Competencia által előírt feltétel, amelyet az ASNEF-EQUIFAX elfogadott, biztosítja, hogy a hitelezők adatait nem lehet kiadni.

50. Az is fontos, hogy a rendszer minden, a területen működő szereplő számára nyitott legyen. Ellenkező esetben hátrányos helyzetbe hozna egyeseket, mivel a nyilvántartáshoz hozzáféréssel nem rendelkezőknek kevesebb információja van a kockázat felméréséhez, és nem könnyítené meg az új szereplők piacra lépését sem [23].

51. Tekintettel arra, hogy az információcseréjének semmilyen kapcsolata nincs a hitelezők személyazonosságával, és felmérve, hogy azok a hitelintézetek, amelyeknek hozzáférésük van ehhez a nyilvántartáshoz, döntésüket a maximális kockázati kitettségre alapozva, illetve kereskedelmi politikájuknak megfelelően használják fel ezeket az információkat, annak megállapítása maradt hátra, hogy ez a fajta információcsere vezethet-e más olyan versenyellenes hatáshoz, mint az összejátszó magatartások tanúsítása.

23 – Úgy tűnik, hogy e követelmény teljesül. Az ASNEF-EQUIFAX írásbeli észrevételeiben úgy nyilatkozott, hogy „a nyilvántartás létrehozásában résztvevők között a pénzügyi szektor méretben és jelentőségben nagyon különböző szervezetei és szereplői találhatók meg [...]", valamint „az ügyfelek rendkívül eltérő profilt képviselnek, a bankoktól és takarékpénztáraktól kezdve, az ingatlanvállalkozásokig és a gépjárművek hosszú és rövid távú bérbeadásával foglalkozó társaságokig, a bevásárlóközpontoktól kezdve a kiskereskedelmi egységekig, stb. terjednek."

52. Első ránézésre úgy tűnik, hogy az ilyen rendszer nem egy közös érdek meghatározására vagy ügyfelek bizonyos csoportjának közös kizárására irányul. A hitellel kapcsolatos információcsere rendszerének (hitelnyilvántartás) célja a kockázatok korlátozása (kockázatkezelés). Ez a hitelintézetek által, a (lehetséges) ügyfeleiktől összegyűjthető információk egyenlőtlen jellegéhez kötődik. Az ilyen rendszer alkalmas arra, hogy pozitív hatást váltson ki az e gazdasági tevékenységhez kötődő kockázatok kezelésére.

53. Ebben az összefüggésben szeretném kiemelni, hogy az ítélkezési gyakorlat nem tiltja a bizonytalanság teljes megszüntetését, csak bizonyos, különösen a versenytársak piaci magatartásával összefüggő bizonytalanság megszüntetését. Márpedig a szóban forgó bizonytalanság az ügyfél hitelképességére vonatkozó bizonytalanság.

54. A hitelnyújtás valamely összegnek harmadik fél részére történő ideiglenes rendelkezésre bocsátása ellenszolgáltatás (kamat) ellenében. A kamat nevezetesen attól a kockázati elemtől függ, amely annak lehetőségéhez kötődik, hogy a másik fél nem teljesíti megfelelően a rá háruló kötelezettségeket. Ahogy azt a Bizottság megjegyezte, hivatkozva a közgazdaságtudományra, a pénzintézet által megkívánt ellenszolgáltatás részben egy, a nemteljesítés kockázata elleni biztosítási díjból tevődik össze. Az erre a kockázatra vonatkozó információ hiánya az információk egyenlőtlenségének problémáját okozza. Ilyen esetben lehetetlen helyesen felmérni a kockázatot, és a tendencia tehát az, hogy minden adóssal szemben ugyanazt az árat érvényesítik, amely ár túl magas arra a csoportra nézve, amely a nemteljesítés legkisebb kockázatát képviseli.

55. Amennyiben valamennyi szereplő önállóan határozza meg a közös piacon követni szándékozott politikáját és az ügyfelei számára alkalmazni kívánt feltételeket, a jelen ügyben tervezetthez hasonló nyilvántartás felállítása nem vet fel problémát versenyjogi szempontból.

56. A személyes adatok érzékenységével kapcsolatos esetleges problémák megoldhatók más eszközökkel, mint például adatvédelmi szabályozással. Egyértelmű, hogy valamilyen módon közölni kell az érintett adósokkal, hogy mely adatokat tartják nyilván, és biztosítani kell számukra a jogot, hogy ellenőrizhessék ezen adatokat, illetve adott esetben kijavíttathassák azokat. Úgy tűnik, hogy ezt a kérdés szabályozzák, tekintettel a vonatkozó spanyol szabályozásra, illetve a nyilvántartási szabályzat 9. cikkére.

A második kérdés

57. A második kérdés arra vonatkozik, miszerint az EK 81. cikk (3) bekezdése lehetővé teszi-e valamely tagállam hatáskörrel rendelkező szervének, hogy engedélyezzen a szóban forgó típusú információcserére vonatkozó megállapodásokat olyan indokból, hogy az a felhasználókra, azaz a pénzügyi intézmények ügyfeleire előnyös hatásokkal járhat.

58. Jóllehet e kérdés fentebb már hallgatólagosan megválaszolásra került, röviden visszatérek rá.

59. Ahogy azt már fentebb jeleztem, az 1/2003/EK rendelet hatálybalépése óta a nemzeti bíróságok és hatóságok hatáskörrel rendelkeznek az EK 81. cikk teljes egészében való alkalmazására. E rendelet szerint nincs szükség előzetes döntésre abban az esetben, ha valamely megállapodás az EK 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá esik, és teljesíti a (3) bekezdés együttes feltételeit.

60. Több tagállam úgy alakította nemzeti versenyjogát, hogy törvényes mentességi rendszer legyen alkalmazandó a nemzeti környezetben. Ezzel ellentétben más tagállamok még mindig engedélyezési rendszert alkalmaznak. Mindenesetre, ha az EK 81. cikk alkalmazandó - akár párhuzamos alkalmazás esetén is – valamely, a fenti cikk (3) bekezdése szerinti feltételeket teljesítő megállapodást kötelezően engedélyezni kell.

61. A kérdést előterjesztő bíróság különösen a 81. cikk (3) bekezdésének második feltételére koncentrál, amely szerint a „felhasználóknak" méltányos részesedést kell kapniuk „a belőle eredő előnyből".

62. Amint azt már kifejtettem, a kockázatok pontosabb becslése a hitel működési költségének általános csökkenésével járhat, ami általában kedvező a fogyasztók számára. A kockázat alaposabb ismerete mindazonáltal a jó adósok (kevesebb kockázat, tehát kevesebb kamat) és a rossz adósok (akik többet fizetnek vagy akik hitelkérelem elutasításával szembesülhetnek) közötti különbségtételben is megnyilvánulhat.

63. Mindazonáltal nem szükséges, hogy minden egyes fogyasztó előnyre tegyen szert e gyakorlatból. A fontos az, hogy a fogyasztókra gyakorolt globális hatás kedvező legyen.

V – Végkövetkeztetések

64. Az előzőek fényében, azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszoljon a Tribunal Supremo által előterjesztett kérdésekre:

„Az EK 81. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely olyan, pénzügyi intézmények közötti, az ügyfeleik hitelképességére és nemteljesítésére vonatkozó információcserére irányuló megállapodásnak, amely nem teszi lehetővé a hitelező azonosítását, és amely diszkriminációmentes feltételeket állapít meg a kérdéses rendszerhez való hozzáférést, valamint a hitelpiacon működő szereplők általi felhasználását illetően, fő szabály szerint nincs versenykorlátozó hatása."